

Geachte leden van de Commissie Fysiek Domein, Geachte aanwezigen,

Voordat ik inhoudelijk in ga op ons burgerinitiatief wil ik u graag bedanken voor de gelegenheid die u ons geeft voorafgaande aan het debat nog een inleiding te verzorgen. In zijn algemeenheid zijn wij erg tevreden met de manier waarop deze commissie en daarmee Provinciale Staten – het Limburgs Parlement – ons burgerinitiatief heeft opgepakt. U heeft zich de moeite genomen om u als commissie goed te laten informeren en bent daarvoor zelfs uit het Provinciehuis naar ons toe gekomen. U heeft kortom een en ander serieus opgepakt. Dat bleek ook in de gesprekken die we – voorafgaande aan dit debat - met de meeste fracties gevoerd hebben. Nogmaals: onze dank daarvoor.

In mijn verhaal wil ik eerst kort ingaan op de procedure en vervolgens op de inhoud, waarbij we de reactie van Gedeputeerde Staten als een soort rode draad zullen volgen.

Wat betreft de procedure dient opgemerkt, dat we al in een vroegtijdig stadium contact kregen met de griffie, waar we overleg mee hebben gevoerd en die ons waar nodig begeleidt heeft bij de opzet en uitvoering van het Burgerinitiatief “JA tegen boerenlandbouw, NEE tegen megastallen”. Ook daarvoor onze dank.

Nadat we de burgers geïnformeerd hadden over ons doel en de inhoud van het burgerinitiatief hebben bijna 4000 burgers verspreid over heel Limburg, maar met een concentratie van burgers uit Grubbenvorst, zich de moeite genomen een handtekening en alle andere voorgeschreven informatie aan onze formulieren toe te vertrouwen. En het moet gezegd, een handtekening was – vanwege die extra informatie – niet altijd even snel gezet. Dat kostte wat moeite. Maar de mensen – zeker die vanuit Grubbenvorst – waren en zijn erg gemotiveerd om hun stem te laten horen tegen de ontwikkeling waar zij mee te maken hebben. En het feit dat we met twee bussen vol hier naar toe zijn gereisd, zegt ook wel iets. De mensen die met die bussen meege-reisd zijn, komen trouwens niet allemaal uit Grubbenvorst. Er zijn in de provincie meer mensen die zich zorgen maken over de ontwikkelingen in de intensieve veehouderij. Dat terzijde. Als afsluiting van de eerste fase van het burgerinitiatief hebben we de handtekeningen op vrijdag 19 september overhandigd aan de voorzitter van Provinciale Staten, de heer Frissen.

Met deze vergadering van de commissie Fysiek Domein start de tweede fase, de fase waarin wij als burgers toch min of meer vanaf de zijlijn moeten afwachten hoe u als Statenleden verder om gaat met ons initiatief en de voorstellen die wij ingebracht hebben. Overigens zal het niet verbazen dat wij ook graag in het debat zelf ons voorstel hadden willen verdedigen. Maar kennelijk is dat bij een burgerinitiatief niet de gewoonte.

Zoals bekend is een burgerinitiatief in eerste instantie gericht op onze volksvertegenwoordigers, de leden van Provinciale Staten. Onze veronderstelling was dat zij onderling tot een afweging zouden komen en dan vervolgens – volgens de duale weg – het provinciebestuur in de gedaante van Gedeputeerde Staten zouden verzoeken uitvoering te geven aan de conclusies die Provinciale Staten zou trekken. Maar kennelijk vertrouwde Gedeputeerde Staten het Limburgs Parlement niet helemaal en dacht zij er goed aan te doen, dat parlement van advies te dienen over ons Burgerinitiatief. Een negatief, afwijzend advies, voor alle duidelijkheid! Reactie van verschillende burgers: waarom nog naar Maastricht gaan, het is toch al beslist? Een begrijpelijke reactie, lijkt me. Zeker als je daarbij de uitspraken van gedeputeerde Driessen in een interview voor L1-radio betreft, waarin hij zei dat er veel meer mensen geen handtekening hebben gezet en hij was van mening dat er veel meer mensen zijn die het wel eens zijn met de plannen voor megastallen van 35.000 varkens en 1,3 miljoen kippen.

Hij vond het kennelijk beneden zijn waardigheid om aan te geven, waarop hij dat baseerde. Je vraagt je af of hij ooit wel eens een voet in Grubbenvorst heeft gezet of gesproken heeft met andere mensen die te maken hebben met de ontwikkeling die aanleiding is voor het burgerinitiatief. In dat zelfde L1-radio-interview werd de vraag gesteld of er met de afwijzende reactie van GS dan ook geen extra voorwaarden gesteld zouden worden binnen de Landbouwonwikkelingsgebieden. Driessen antwoordde luid en duidelijk “Nee”. Als argeloze luisteraar denk je dan: waarom gaan ze daar in Maastricht dan eigenlijk nog met elkaar praten over dat initiatief?

Die negatieve gedachte sluit aan bij ervaringen met eerdere burgerinitiatieven over hetzelfde onderwerp – megastallen – in Overijssel en Gelderland, waar Provinciale Staten uiteindelijk negatief beschikte. In de Gelderlander werd eergisteren naar aanleiding van het burgerinitiatief in Gelderland vastgesteld dat “de politiek” wel over de kwestie wil praten, maar je krijgt zelden gelijk. “Dat doet de geloofwaardigheid van de politiek geen goed”, is de conclusie in De Gelderlander. Een burgerinitiatief dat tot doel heeft de politiek terug te laten komen op een eerder standpunt heeft sowieso helemaal weinig kans van slagen, stelt de Gelderlander. Blijkbaar leidt zo’n burgerinitiatief niet tot een dialoog, met als doel om samen met de burgers tot een – eventueel nieuw – plan te komen dat ook gedragen wordt door de burgers die geconfronteerd worden met besluiten van die politiek.

Maar goed, laten we de moed er in houden en er op vertrouwen dat het Limburgs Parlement haar nieuwe naam waardig zal zijn en zich werkelijk zal laten zien als een vertegenwoordiging van de Limburgse bevolking. In ieder geval stemt uw inzet als Statenleden in de aanloop naar dit debat ons hoopvol. Zoals gezegd heeft u ons initiatief serieus bestudeerd. En een eerder burgerinitiatief met betrekking tot de Enci heeft ook gehoor gevonden bij u en dat geeft ons moed.

Waar we vandaag hier over spreken is geen kattenpis, maar gaat over kippen- en varkensstront die stinkt en vanwege de ammoniak de natuur bedreigt. Over MRSA, het griepvirus en fijnstof die de gezondheid van burgers aantast. Over een enorme toename van vrachtverkeer rondom Grubbenvorst, overigens niet alleen vanwege de komst van het NGB, maar ook vanwege heel veel andere plannen die rondom Grubbenvorst ingezet zijn. Vrachtvervoer dat op zich al veel fijnstof uitstoot, maar ook nog eens een enorme belasting betekent voor de infrastructuur rondom Grubbenvorst. We hebben het over aantasting van de in Nederland en ook in Limburg steeds schaarser wordende open ruimte. Het gaat tenslotte ook over de economie, over de bedreiging van megastallen voor de kleinere gezinsbedrijven hier in Nederland maar ook in de Derde Wereld. Het gaat ons – kort gezegd – om een balans die bevorderlijk is voor de leefbaarheid in het algemeen en die op het platteland in het bijzonder. En die balans wordt door de komst van megastallen – zoals aangegeven – op verschillende terreinen ernstig verstoord.

We hebben u bij voorgaande gelegenheden hierover uitvoerig geïnformeerd en u heeft zich zelf ook georiënteerd. U heeft daarbij gemerkt dat voor ons – logischerwijs – het Nieuw Gemengd Bedrijf dat zich in LOG Witveld nabij Grubbenvorst wil vestigen, een soort referentiekader is voor ons burgerinitiatief. Maar wij weten door onze contacten in en buiten de provincie dat veel burgers die geconfronteerd worden met mega veeteeltbedrijven, zich net zoveel zorgen maken als wij. Reële zorgen, zo blijkt uit allerlei onderzoeken. Zeker als het gaat om de gezondheidsaspecten, die samen hangen met de realisering van deze megaprojecten.

Die zorgen, zo blijkt uit het advies dat u gekregen heeft van Gedeputeerde Staten aangaande ons burgerinitiatief, worden door Gedeputeerde Staten in ieder geval aanzienlijk minder serieus genomen. Kort gezegd komt die reactie er op neer dat het reconstructieplan in 2004 juist uitgaat van schaalvergroting en dat megastallen een oplossing betekenen voor de milieuproblemen die stallen elders nu nog veroorzaken. De schaalsprong die de intensieve veeteelt nu maakt is echter – in tegenstelling tot de beweringen van GS – niet voorzien en veel parlementariërs die voor de reconstructie gestemd hebben, lieten ons weten dat niet gedaan te hebben, als ze geweten hadden van die schaalsprong. Wij zijn het eens met de reconstructie, daar waar bedrijven inderdaad verplaatst worden van dorpskernen en natuurgebieden naar een LOG. Maar in het geval van het varkensbedrijf dat onderdeel uitmaakt van het NGB is daar helemaal geen sprake van. En onderzoek van Blonk Milieu Advies in opdracht van de gemeente Horst aan de Maas laat zien, dat de ammoniakuitstoot, de productie van fijnstof, enzovoorts lokaal sterk toeneemt. Niets “beter voor het milieu”.

Landelijk gezien ontstaat er weliswaar winst, ware het niet dat in het geval van het NGB die winst meteen weer tenietgedaan wordt, doordat het bedrijf van de overheid 50% gratis dierrechten krijgt. En als er landelijk al winst geboekt wordt, moeten we dan maar accepteren dat de gezondheid van de burgers in Grubbenvorst aanzienlijk slechter wordt? Hebben de burgers van Grubbenvorst, Lottum, Melderslo en Horst en hebben de burgers die in de nabijheid wonen van die andere LOG's in Limburg niet evenveel recht op gezonde lucht en een gezonde leefomgeving dan elders in Nederland? Hoewel steeds duidelijker wordt dat er gezondheidsrisico's zijn door de komst van deze megastallen en –bedrijven is er nog geen wetgeving die ons daartegen beschermt. Ondertussen schermt GS met al die andere wetten, die toegepast zullen worden en die genoeg bescherming zouden bieden. Niet dus! Kijk maar naar de gezondheidsrisico's. Maar dan nog: Behoud de Parel staat met een grote groep burgers klaar in de startblokken om – als dit soort initiatieven in onze buurt toch toegestaan worden door een overheid die ons eigenlijk zou behoren te beschermen - in allerlei juridische procedures aan te tonen dat die wetten in deze gevallen niet toereikend zijn. Laten we hopen dat we dat niet nodig hebben, doordat u als volksvertegenwoordigers uiteindelijk op 19 december aanstaande een juist besluit neemt. Dat bespaart ons en de overheid enorm veel geld!

Als de wetten die we nu kennen – GS beschrijft ze in haar advies – er toe zouden leiden dat er alleen maar duurzame bedrijven verrijzen op het platteland, dan ziet het er slecht uit. Dan zijn al die verouderde stallen – die ook voldoen aan dezelfde regels en wetten – dus ook duurzaam. Gedeputeerde Staten hebben kennelijk ruime opvattingen over duurzaamheid.

Dan een ander punt van GS: de voorstellen die wij – Behoud de Parel - doen, passen niet in het reconstructieplan, dat vooral handelt over de ruimtelijke inrichting. Die reactie heeft om twee redenen verbaasd.

Allereerst heel praktisch: toen wij in overleg gingen met de ambtenaren van de provincie, hebben wij gevraagd of onze voorstellen technisch toepasbaar waren. Wij als simpele burgers hebben immers geen verstand van al die ingewikkelde regelgeving. Ons werd als antwoord gegeven dat natuurlijk niet politiek-inhoudelijk op die vraag kon worden ingegaan, maar technisch gezien sneden onze voorstellen hout.

Het tweede punt dat we hierbij naar voren willen brengen, raakt meer het democratisch gehalte van onze bestuurders. Wij gaan er van uit dat die bestuurders toegerust zijn met een behoorlijke dosis intelligentie. In ieder geval voldoende om te kunnen begrijpen waar onze zorgen zitten en wat wij willen bereiken. En indien je jezelf als politicus, als volksvertegenwoordiger, serieus neemt, zoek je naar mogelijkheden om de problemen op te lossen en de zorgen weg te nemen. Maar dat is aan het college niet besteedt. Zij constateren dat onze voorstellen niet passen in de wetgeving die zij bedacht hebben en wijzen die voorstellen om die reden af.

In plaats van te zoeken naar mogelijkheden om hetzelfde doel te bereiken als de burgers willen bereiken.

Dan nog een punt: GS stelt dat een aantal zaken door andere overheden – de gemeente of de rijksoverheid – opgelost dienen te worden. De provincie zou daar geen bevoegdheid toe hebben. Geachte Statenleden: dit deuntje kennen wij als Behoud de Parel nu bijna uit ons hoofd. Immers we hebben nu met alle overheden te maken gehad. We hebben de minister uitgenodigd om te komen kijken naar de situatie in Grubbenvorst. Zij wees dat af met het argument dat gemeenten en provincie verantwoordelijk zijn voor de reconstructie. De gemeentebestuurders zeiden dat we niet bij het, maar bij de provincie en het rijk moeten zijn. En GS wijzen nu weer schielijk naar gemeente en rijk. Afschuifpolitiek, noem je zoiets. Als je werkelijk begaan was met burgers zou je p het idee komen om – eventueel samen met die burgers – te bekijken hoe die andere overheden, die kennelijk ook wat te vertellen hebben – zo ver gebracht worden dat in eendrachtige samenwerking de problemen opgelost worden. Maar nee hoor, hier blijven ze je van het kastje naar de muur sturen. Dan zijn ze van je af. Dat lijkt de mentaliteit. Wij roepen u als volksvertegenwoordigers dan ook op: kijk goed naar de problemen en zorgen die wij naar voren brengen, zoek daar samen met ons oplossingen voor. Wij hebben al een poging ondernomen met concrete voorstellen te komen. Maar als die niet zouden voldoen, waar wij overigens nog niet van overtuigd zijn, zoek dan met ons samen andere oplossingen. Wat bijvoorbeeld te zeggen van het idee van een “voor-wat-hoort-wat”-regeling, zoals een van de fracties waar wij mee spraken suggereerde. Zoals u uit het advies van GS heeft kunnen lezen, krijgt bijvoorbeeld het NGB een heleboel provinciale subsidie. Maar dat niet alleen, ze krijgen ook nog eens directe en indirecte subsidie van de andere overheden, het rijk en de gemeenten, in de vorm van de gratis dierrechten die wij al noemden, of in de vorm van facilitering, maar ook in subsidies voor investeringen, enzovoorts.

In dit kader nog een vraag: het College van Gedeputeerde Staten heeft allerlei plannen voor ons gebied onder de noemer van Klavertje Vier. Cradle to cradle moet dat worden. Geweldig. Maar voor zover ik weet – en kan lezen uit het advies van GS – moet men zich gewoon houden aan de wetten die er zijn. En die wetten bevorderen tot nu toe onvoldoende de duurzaamheid en zijn zeker nog niet klaar voor cradle to cradle. Gaat de provincie daar verandering in brengen? En zo ja, waarom zou ze dat dan ook niet kunnen voor de LOG's? Of is dat cradle to cradle gewoon een mooi sausje om de megaplannen weer door de strot geduwd te krijgen?

Wij roepen u – Statenleden - op om vrijdag 19 december in uw vergadering het college van GS de opdracht te geven, de middelen te zoeken en te vinden die er toe bijdragen dat onze zorgen weggenomen worden. En misschien moet GS dan eens te rade gaan bij de collega-bestuurders in Groningen en Utrecht, waar ze wel oplossingen gevonden hebben en megabedrijven kunnen weren.

Ik dank u voor u aandacht.